

NYHETSBREV FRA FINANSRÅDENE VED EU-DELEGASJONEN I BRUSSEL

ØKONOMINYTT

Nr. 10 | NOVEMBER 2015

HOVEDSAKER:

MØTER I EUROGRUPPEN OG ECOFIN 9.-10. NOVEMBER	2
EUROGRUPPEN 9.11.2015	2
ECOFIN 10.11.2015	5
MØTE I EUROGRUPPEN 23.11.2015	9
KOMMISJONENS VURDERINGER	9
BEHANDLINGEN I EUROGRUPPEN	12
EUS BUDSJETT FOR 2016 VEDTATT	13
STATUS FØR FORHANDLINGENE	13
ENIGHET OM 2016-BUDSJETTET	13

Enighet om EUs budsjett for 2016. Fra venstre til høyre: Mr Jean ARTHUIS, Chair of the EP Budget Committee; Mr Pierre GRAMEGNA, Luxembourg Minister of Finance; Ms Kristalina GEORGIEVA, Vice President of the European Commission.
Photo: The European Union

Møter i Eurogruppen og ECOFIN 9.-10. november

Finansministrene møttes 9. og 10. november med følgende hovedresultater:

- Eurogruppen vurderte 9.11. at Hellas ikke hadde gjennomført tilstrekkelige reform- og budsjetttiltak til å få utbetalt neste lånetransje på 2 milliarder euro under stabiliseringsprogrammet og utløst inntil 10 milliarder euro til banksektoren. Etter nye forhandlinger kunne styret i euroområdet krisefinansieringsmekanisme vedta utbetaling 23.11.
- ECOFIN vedtok rådsresolusjoner om klimafinansiering og kapitalmarkedsunion.
- Meningene var delte om Kommisjonens konkrete forslag til tettere eurosamarbeid, både når det gjaldt et uavhengig finanspolitisk råd, nasjonale konkurranseevneråd og euroområdet representasjon i IMF.
- ECOFIN ble enig om utformingen av brofinansiering for det felles krisehåndteringsfondet i bankunionen. Finansministrene ble igjen innstendig oppfordret til å gjennomføre nødvendig regelverk, slik at den felles krisehåndteringsmekanismen i bankunionen kan etableres som planlagt fra kommende årsskifte.

Gjenværende møter under Luxembourgs formannskap høsten 2015:

Desember

7.	Møte i Eurogruppen
8.	Møte i ECOFIN
17. -18.	Møte i Det europeiske råd

Fellesmøtet mellom EUs og EFTAs finansministre ble holdt om morgenen 10. november. Temaet var økonomiske virkninger av strukturreformer. Rapport ble hjemsendt 13.11.

Eurogruppen 9.11.2015

Eurogruppen drøftet oppfølgingen av stabiliseringsprogrammet i Hellas, den økonomiske situasjonen og budsjettutviklingen i euroområdet og postprogramgjennomgang for Spania. I tillegg drøftet Eurogruppen bankunionen og tettere eurosamarbeid (ØMU), som ble drøftet videre i ECOFIN-møtet (omtales samlet der).

Hellas

Representanter fra kreditorinstitusjonene (Kommisjonen, Den europeiske sentralbanken (ECB), IMF og krisefinansieringsmekanismen European Stability Mechanism (ESM)) orienterte om arbeidet med det nye stabiliseringsprogrammet for Hellas. Greske myndigheter hadde gjort betydelige fremskritt i å gjennomføre avtalte reform- og budsjetttiltak, og samarbeidsklimaet er godt. I og med at institusjonene vurderte at enkelte sentrale reformer i den første pakken ikke var gjennomført, kunne ikke Eurogruppen anbefale utbetaling av neste transje på 2 milliarder euro og inntil 10 milliarder til banksektoren. Under pressekonferansen etter møtet uttrykte Eurogruppens formann Dijsselbloem at forhandlingene med Hellas ville bli sluttført i løpet av uken. Eurogruppens arbeidsgruppe kunne deretter vurdere om nødvendige reformer var vedtatt slik at ESMs styre kunne fatte det formelle vedtaket om utbetaling.

De vanskeligste gjenstående problemstillingene var styringsstrukturen og kapitaldekningen i banksektoren, håndteringen av misligholdt boliggjeld og innføring av moms på 23 pst. på privatskolevirksomhet. Forhandlingene om hvilken nedre boligverdi og hvilke maksimale husholdningsinntekter som skal være beskyttet fra tvangsinnløsning, har vært særlig vanskelige. Kreditorne frykter at en del boligeiere utnytter beskyttelsesordninger i gjeldende lovverk til ikke å betjene boliggjeld selv om de har råd til det. Greske myndigheter på sin side ønsker å beskytte de svake i samfunnet fra å bli kastet ut av egen bolig. «Problemlån» utgjør fra 42 til 57 pst. av de fire store bankenes utlansportefølje.

Eurogruppens gjennomgang av banksektoren tok utgangspunkt i stresstestene av Hellas' fire største banker i slutten av oktober, som viste kapitalmangel på 14,4 milliarder euro. Dette var mindre enn fryktet. Uken etter presenterte bankene planer for oppkapitalisering, som må skje innen årets utgang. Eurogruppen satte én ukes frist for Hellas til å gjennomføre nødvendige tiltak.

From left to right: Mr Pierre MOSCOVICI, Member of the European Commission; Mr Alexander STUBB, Finnish Minister for Finance; Mr Euclid TSAKALOTOS, Greek Minister for Finance. Photo: The European Union

Oppdatering

Etter nye forhandlinger kom den greske regjeringen og representantene for kreditorene 17. november til enighet om tiltakene som skal utløse utbetaling på 2 mrd. euro til den greske stat og inntil 10 milliarder euro til kapitalisering av bankvesenet. De 2 milliarder euro skal i hovedsak gå til gjeldsbetjening, betaling av skyldige beløp til leverandører til offentlig sektor og samfinansiering av prosjekter som finansieres over EUs strukturfond. Enigheten omfattet et kompromiss for hvilke maksimale boligverdier og inntektsnivåer (årsinntekt for husholdningen på 23 000 euro) som skal gi grunnlag for beskyttelse mot tvangsinnndrivelse av boliggjeld. Kreditorene aksepterte at en avgift på innsatsen ved gambling og økt avgift på vin med samme provenyvirkning erstattet kravet om moms på privatskolevirksomhet.

Etter enigheten mellom Hellas og representantene for kreditorene steg aksjekursene markert, særlig bankaksjene. Rentene på greske statsobligasjoner falt til sine laveste nivåer på over ett år.

Regjeringen fikk tilslutning fra nasjonalforsamlingen for tiltakene torsdag 19. november med 153 mot 137 stemmer. Forslaget om økt vinavgift ble halvert før avstemningen.

Eurogruppens arbeidsgruppe ga dagen etter klarsignal om at utbetaling fra ESM kan finne sted. ESMs styre vedtok utbetalingen av 2 milliarder euro formelt 23.11. Eurogruppens arbeidsgruppe godkjente

også at kravene er oppfylt for at beløpet på 10 milliarder euro, som i juli ble satt av på en separat konto i ESM, kan overføres til det greske fondet for finansiell stabilitet (HFSF) etter enkeltvedtak av ESMs styre etter at disse er vurdert opp mot EUs statsstøtteregelverk.

Per 23.11. hadde de fire største bankene, som utgjør 95 pst. av den greske banksektoren, hentet inn tilstrekkelig privat kapital for å dekke opp «kapitalunderskuddet» i hovedscenarioet i stresstestene. To av dem har også dekket kapitalbehovet som fremkom i det negative scenarioet.

I en uttalelse fra Eurogruppen 23. november understrekes at banksektorens soliditet og den finansielle stabiliteten i landet avhenger av greske myndigheter håndhever avtalen om misligholdte boliglån. Uttalte intensjoner om å være håndfast i oppfølgingen ble ønsket velkommen.

Eurogruppen oppfordret greske myndigheter til å forsere arbeidet med representantene for kreditorene for å enes om den andre (og siste) pakken med tiltak før første statusgjennomgang av programmet. Greske myndigheter har lovet at dette skal skje innen midten av desember.

Kommentarer

Det har vært viktig for den greske regjeringen å få en rask avklaring av de utestående spørsmålene for å overbevise investorer om at den «leverer», slik at rekapitaliseringen av bankene kan skje uten for store forstyrrelser. Et solid kapitalisert og fungerende bankvesen er en sentral forutsetning for å skape ny vekst i økonomien. En utsettelse av de første utbetalingene ville dessuten ha utsatt forhandlingene om tiltak som skal utløse utbetaling av neste transje på 1 milliard euro og en påfølgende drøfting av den greske statens gjeldsbelastning.

Samtidig sliter de tøffe tiltakene på regjeringspartiene. 12. november hadde Hellas sin første generalstreik siden Syriza kom til makten i januar i år. Enkelte representanter fra Syriza støttet streiken. Like før behandlingen av tiltakspakken i nasjonalforsamlingen 19. november meldte to Syrizas-representanter sin motstand mot denne. Den ene ble erstattet med en reformvennlig representant, mens den andre avsto fra å stemme. I og med at én representant fra koalisjonspartneren ANEL stemte imot, ble forslaget vedtatt med et meget knapt flertall.

Beskyttelse av fattige grekere er meget viktig for Syriza. Forhandlingene om terskelverdiene for beskyttelse mot tvangsinndrivelse av boliglån var avgjørende for å få på plass aktivisering av inntil 10 milliarder euro til banksektoren. Finansminister Tsakalotos la vekt på at de avtalte terskelverdiene ga en form for beskyttelse for mer enn halvparten av boligeiere med misligholdt boliggjeld selv om bare husholdninger med årsinntekt under 23 000 euro kan være helt trygge mot tvangsinndrivelse.

I det nye stabiliseringsprogrammet for Hellas på inntil 86 milliarder euro er det «satt av» inntil 25 milliarder euro til kapitalisering av bankene. Dette beløpet kan nå se ut til å bli klart lavere som følge av lavere avdekket behov i stresstestene og solid privat deltakelse i oppkapitaliseringen. Toppnivået for gresk statsgjeld kan dermed bli lavere enn 199,7 pst. av BNP i 2016, som er lagt til grunn i Kommisjonen's høstprognose.

Den økonomiske situasjonen og budsjettutviklingen

Kommisjonen redegjorde for høstprognosene, som ble presentert 5. november. Det ventes en fortsatt moderat økonomisk oppgang til tross for svakere globale vekstutsikter, fortsatt svak nedgang i arbeidsledigheten samtidig som inflasjonen tar seg opp. Medlemslandene må bruke situasjonen til å gjennomføre strukturreformer for å øke vekstpotensialet i euroområdet. Euroområdet's samlede budsjettunderskudd avtar fortsatt, men det strukturelle underskuddet øker svakt. Enkelte land sliter med å oppfylle sine forpliktelser iht. Stabilitets- og vekstpakten. Kommisjonen vil ta hensyn til økte

offentlige utgifter som følge av migrasjonskrisen i sin vurdering av om medlemslandenes budsjett oppfyller budsjettregelverket.

Kommisjonens vurderinger av eurolandenes budsjettplaner drøftes i et særskilt møte i Eurogruppen 23. november.

Spania - postprogramgjennomgang

Eurogruppen fikk en orientering fra Kommisjonen og ECB om resultatene fra fjerde statusgjennomgang av spansk økonomi etter at støtteprogrammet ble avviklet i januar 2014. Gjennomførte strukturreformer, bankkapitalisering og lavere renter bidrar til en stadig mer stabil finanssektor. Økonomien står imidlertid fortsatt overfor betydelige utfordringer. Sunne offentlige finanser og fortsatt reformarbeid er avgjørende for å opprettholde den solide økonomiske veksten. I tillegg må økonomien rebalanseres ved at høy privat gjeld og utenlandsgjeld fortsetter å bygges ned. Det offentlige budsjettunderskuddet er redusert, men er fortsatt blant de høyeste i euroområdet. Høyere vekst enn antatt har i for liten grad blitt brukt til å bygge ned offentlig gjeld.

ECOFIN 10.11.2015

ECOFIN drøftet Kommisjonens handlingsplan for en kapitalmarkedsunion, problemstillinger knyttet til bankunionen, klimafinansiering og oppfølging av de fem EU-presidentenes rapport om et tettere ØMU. Under frokosten orienterte Kommisjonen om høstprognosene og hvordan man vil behandle offentlige utgifter ved økt migrasjon innenfor rammen av EUs budsjettregelverk.

Pressemeldingen fra ECOFIN-møtet ligger [her](#).

From left to right: Ms Magdalena ANDERSSON, Swedish Minister for Finance; Mr Pierre MOSCOVICI, Member of the European Commission; Mr Carsten PILLATH, Director General for Economic Affairs and Competitiveness; Mr Wolfgang SCHAUBLE, German Federal Minister for Finance; Mr Mateusz SZCZUREK, Polish Minister for Finance. Photo: The European Union

Kapitalmarkedsunionen

Etableringen av et indre marked for kapital for alle de 28 medlemslandene innen 2019 er blant Juncker-kommisjonens hovedprioriteringer.

Kommissær Hill la 30. september frem en detaljert handlingsplan for utviklingen av en kapitalmarkedsunion i EU innen 2019. Kapitalmarkedsunionen skal skaffe nye finansieringsmåter for næringslivet, særlig små og mellomstore bedrifter, samtidig som den skal øke plasseringsmulighetene for investorer. Handlingsplanen er nærmere omtalt i EU-delegasjonens [Økonominytt for oktober 2015](#).

Utkastet til rådskonklusjoner ble vedtatt. Lenken ligger [her](#).

I rådskonklusjonene støtter finansministrene Kommisjonens handlingsplan, som legger opp til skrittvis gjennomføring av en kapitalmarkedsunion. Samtidig understrekes viktigheten av å opprettholde tempoet utover i prosessen med konkrete og ambisiøse forslag. Rådskonklusjonene er mer forsiktige enn Kommisjonen i formuleringene om harmonisering av skatteregler og solvenslovgivningen med henvisning til «pragmatiske løsninger», «balansert tilnærming», «med full respekt for subsidiaritets- og proporsjonalitetsprinsippene» mv.

Bankunionen – gjennomføring av regelverk

Mange medlemsland har oversittet fristen for å gjennomføre regelverk for bankunionen. Situasjonen per 7. november var som følger:

- *Krisehåndteringsdirektivet for banker (BRRD)* med frist 31.12.2014: 16 av 28 medlemsland har implementert direktivet fullt ut, mens ytterligere fem har gjort dette delvis.
- Ratifikasjon av den *mellomstatlige avtalen (IGA)* med frist 30.11.2015. Denne må være på plass for at den felles krisehåndteringsmekanismen (SRM) med det felles krisehåndteringsstyret (SRB) og det felles krisehåndteringsfondet (SRF) skal kunne iverksettes fra 1.1.2016: 8 av de 19 medlemslandene (eurolandene) i bankunionen har ratifisert.
- *Innskuddsgarantidirektivet* (som skal sikre alle innskudd på inntil 100 000 euro) med frist 3.7.2015: 11 av 28 medlemsland har implementert direktivet, og tre har delvis gjort det.

Kommisjonen vedtok 22. oktober å «anmelde» Luxembourg, Nederland, Polen, Romania, Sverige og Tsjekia til EU-domstolen for mangelfull gjennomføring av BRRD.

I ECOFIN-møtet oppfordret igjen kommissær Hill og ECOFIN-formann Gramegna innstendig om at medlemslandene måtte implementere BRRD og ratifisere IGA i tide for å kunne iverksette krisehåndteringsmekanismen fra kommende årsskifte.

Bankunion – brofinansiering for SRF

Det felles krisehåndteringsfondet i bankunionen (SRF) skal bygges gradvis opp til minst 1 pst. av garanterte bankinnskudd (anslått til 55 milliarder euro) i perioden 2016-23. Fondet skal i sin helhet finansieres av bankene selv. For at fondet skal ha kapasitet til å fylle sin rolle mens det bygges opp, må det manglende beløpet stilles til rådighet for SRF til krisehåndtering gjennom sikkerhet/finansiering fra andre kilder.

Senest ved utløpet av overgangsperioden skal deltakerne i bankunionen i tillegg etablere et felles offentlig sikkerhetsnett («backstop»). Den europeiske krisefinansieringsmekanismen (ESM) er det mest aktuelle alternativet. I og med at ESM kun omfatter eurosone, må det etableres en supplerende mekanisme dersom andre EU-land tiltrer bankunionen. Syv av disse har antydnet ønske om å delta.

I ECOFIN-møtet ble betydningen av å ha på plass brofinansiering understreket. Selv om flere uttrykte ønske om en garanti fra ESM, kunne alle leve med at brofinansieringen fra 1.1.2016 skal skje i form av individuelle kredittlinjer (kassakreditt) fra hvert enkelt deltakerland til vedkommende lands andel i SRF. Eventuelle utbetalinger fra kredittlinjene vil bli refundert fra banksektoren når SRF bygges opp. Det ble i møtet oppnådd enighet om at land skal kunne forelegge et krav fra den felles krisehåndteringsmekanismen (SRM) om utbetalinger fra kredittlinjen for egen nasjonalforsamling før utbetaling. Videre skal land kunne skyve restbetalingen ut i tid dersom den første utbetalingen er «meningsfull». ECOFIN-formann Gramegna antydte under pressekonferansen etter møtet at dette kunne dreie seg om halvparten av totalbeløpet.

Flere tok også til orde for at man snarest burde starte diskusjonen om og få etablert det felles sikkerhetsnett. Tysklands finansminister Schäuble mente at beslutning i dette spørsmålet burde utstå til risikoen i banksystemet var redusert.

Med utgangspunkt i diskusjonen arbeider Den økonomiske og finansielle komiteen (EFC) videre med den konkrete utformingen av de nasjonale kredittlinjer for brofinansiering med sikte på en endelig beslutning i ECOFIN 8. desember. Slutføringen av arbeidet med bankunionen, herunder om felles sikkerhetsnett, kan starte opp under det nederlandske formannskapet i 1. halvår 2016.

Under pressekonferansen etter møtet la ECOFIN-formann Gramegna vekt på at de nasjonale kredittlinjene i utgangspunktet ikke blir slått sammen, men det kan trekkes på flere for å håndtere en krisebank med forgreninger i flere land. Gramegna understreket at det var viktig å handle raskt og troverdig ved behov for å bruke krisehåndteringsmekanismen.

Klimafinansiering

ECOFIN vedtok rådskonklusjoner om klimafinansiering til klimatoppmøtet i Paris i desember uten særlig diskusjon.

I konklusjonene bekrefter EU-landene sin støtte til målet om at de utviklede landene skal mobilisere 100 milliarder USD årlig fra 2020 til klimainvesteringer i utviklingslandene. Beløpet skal komme fra offentlige (bilaterale og multilaterale) og private kilder, herunder alternative finansieringskilder. Karbonprising, finansielle instrumenter som grønne obligasjoner og offentlig-privat partnerskap nevnes. EU vil gjøre en innsats for at midler kanaliseres til de mest sårbare landenes tilpasning til klimaendringene og de fattigste landene.

Finansministrene støtter også operasjonaliseringen av Det grønne klimafondet og fremhever at EU-landene har bidratt med nær halvparten av de 10 milliarder USD det hittil er gitt tilsagn om. Alle «tilsagnslandene» oppfordres til å ferdigstille avtalene om bidrag. Videre ønskes bidrag til fondet fra utviklingsland velkommen samtidig som alle andre land som har råd, oppfordres til å bidra.

I konklusjonen understrekes det at EU og medlemslandenes bidrag til klimatiltak i utviklingsland har økt fra 9,5 milliarder euro i 2013 til 14,5 milliarder euro i 2014. Ministrene ønsker også velkommen en OECD-rapport (i samarbeid med tenkesmien Climate Policy Initiative) som har anslått de samlede bidragene til 52 milliarder USD i 2013 til 62 milliarder USD i fjor. Konklusjonene maner til fortsatt internasjonalt arbeid for å nå målet for 2020.

I rådskonklusjonene understrekes at karbonprising er en av de viktigste komponentene for å få til en god miljøutvikling. Dette kan skje på ulike måter, som direkte regulering, handel med utslippskvoter og skatter. Ministrene støtter i denne forbindelse initiativer for karbonprising og initiativer som fremmer utfasing av subsidier til aktiviteter som er skadelig for miljøet og økonomien.

Lenke til rådskonklusjonene ligger [her](#).

Oppfølging av de fem EU-presidentenes rapport om tettere ØMU-samarbeid

Kommisjonspresidenten la i samarbeid med presidentene i Det europeiske råd/eurotoppmøter, Den europeiske sentralbanken, Europaparlamentet og Eurogruppen 22. juni 2015 frem rapporten [«Completing Europe's Economic and Monetary Union»](#). I rapporten skisseres en rekke forslag til tiltak for å styrke eurosamarbeidet. Dette skal gjøres i to faser:

- I perioden 1.7.2015-30.6.2017 skal styrkingen skje ved å bruke gjeldende traktater og instrumenter til å styrke konkurranseevnen og den strukturelle konvergensen, samt å få på plass ansvarlig finanspolitikk, fullføre «finansmarkedsunionen», fremme demokratisk ansvarlighet og etablere en felles eksternt representasjon for euroområdet.
- Målsettingen for perioden 30.6.2017-2025 er at ØMU-arkitekturen skal ferdigstilles. Dette innebærer blant annet bindende målsetting om økonomisk konvergens mellom land, etablering av en makroøkonomisk stabiliseringsfunksjon for euroområdet samt etablere et eurofinansdepartement.

Når alle tiltakene er gjennomført innen 2025, vil en «dyp og ekte» ØMU utgjøre et stabilt og velstående område med en felles valuta, som er attraktivt for andre EU-medlemsland som er rede til å delta.

Kommisjonen la 21. oktober frem den første pakken med forslag. Disse omfatter:

- 1) Euroområdets eksterne representasjon,
- 2) Tiltak for å skape bank- og kapitalmarkedsunion,
- 3) Et mer moderne europeisk semester (planleggingssyklusen for samordning av økonomisk politikk),
- 4) Forsterke styringen av den økonomiske politikken, herunder etablering av et uavhengig europeisk finanspolitisk råd og nasjonale konkurranseevneråd.

Forslagene om den eksterne representasjonen og konkurranseevnerådene trenger Rådets tilslutning.

I ECOFIN fikk forslagene om forenklinger og åpenhet i den økonomisk-politiske samordningen solid støtte. Synspunktene var imidlertid klart delte når det gjaldt etablering av nasjonale konkurranseevneråd og et felles finanspolitisk råd. Tilhengerne av sistnevnte pekte på at uavhengighet og åpenhet var en forutsetning for støtte. Motstanderne av de to forslagene begrunnet sitt syn med at dette ville skape økt byråkrati. Det var også en god del motstand, herunder blant de nordiske og baltiske landene, mot forslaget om felles eksternt representasjon i IMF med begrunnelse at gjeldende valgkretssammensetning fungerte bra. En styrking av euroområdets innflytelse kunne skje gjennom bedre samordning.

Møte i Eurogruppen 23.11.2015

Eurogruppens særskilte møte om *eurolandenes budsjettplaner for 2016* fant sted 23. november. Resultatene fra møtet ligger [her](#).

Euroland har frist til 15. oktober med å sende inn sine budsjettplaner for året etter. Utgangspunktet for Eurogruppens diskusjon av eurolandenes budsjettplaner for 2016 var Kommisjonens vurderinger (opinions), som ble offentliggjort 17. november¹. Vurderingen av Spania ble offentliggjort 12. oktober pga. forestående valg til nasjonalforsamlingen.

Kommisjonens vurderinger

Kommisjonens analyser er basert på makroøkonomiske forutsetninger i Kommisjonens høstprognose fra begynnelsen av november. Videre gjøres det vurderinger av tiltak som allerede er gjennomført i landene og risikoen knyttet til implementeringen av budsjettet for 2016. For land som er underlagt Stabilitets- og vekstpaktens underskuddprosedyre, tar Kommisjonens vurderinger utgangspunkt i om oppfølgingen mht. budsjettutvikling og reformer er i samsvar med Rådets anbefalinger som er gitt som en del av prosedyren. Hovedvekten legges på om vedkommende land trenger å gjennomføre ytterligere tiltak for å oppfylle kravene i Stabilitets- og vekstpakten. Den økonomiske politikken i land som er i den forebyggende delen av pakten (ikke er underlagt prosedyren) vurderes med utgangspunkt i om man i tilstrekkelig grad nærmer seg det mellomlangsiktige målet for budsjettet og den offentlig gjelden, samt om reformer gjennomføres i tråd med landspesifikke anbefalinger.

Kommisjonens vurderinger omfatter 16 euroland ettersom programland (*Hellas og Kypros*) ikke er med og *Portugal* ikke har levert budsjettplan for 2016. Kommisjonen uttrykker at dette ikke bør gjenta seg. I det minste bør land som står overfor nasjonale valg legge frem budsjettplaner basert på uendret politikk, som kan gi en oversikt over de underliggende trendene i budsjettet.

Samlet for eurolandene unntatt Hellas, Kypros og Portugal (EA-16)

Kommisjonen anslo i høstprognosen at budsjettunderskuddet for EA-16 vil bli redusert fra 2,4 pst. av BNP i 2014 via 1,9 pst. i år og 1,7 pst. av BNP i 2016. Reduksjonen fra 2015 til 2016 er om lag i tråd med de ferske budsjettplanene, men med betydelige avvik for enkelte land. Belgia, Spania og Slovakia er klart mer optimistisk i sine planer enn det Kommisjonen har anslått.

I EA-16s budsjettplaner er konsolideringsbestrebelsene halvert sammenlignet med stabilitetsprogrammene i april. Det strukturelle budsjettunderskuddet for de to årene under ett er ventet å være om lag uendret. Landenes budsjettplaner for 2016 ser for seg en forbedring på ¼ pst. av BNP i år med en tilsvarende forverring neste år. Kommisjonen anslår ingen endring i 2015 og 0,1 pst. forverring neste år, dvs. tilnærmet nøytral finanspolitikk i begge årene.

I lys av svakere eksternt etterspørsel, nominelle renter nær null og betydelig driftsbalanseoverskudd anser Kommisjonen om lag nøytral finanspolitikk for euroområdet samlet som fornuftig i 2016. Dette må veies opp mot hensynet til den langsiktige bærekraften i offentlige finanser. En svak økning i

¹ Samtidig vedtok Kommisjonen rapporter om hvorvidt budsjettutviklingen i Bulgaria, Danmark og Finland bryter med Stabilitets- og vekstpakten (art. 126.3 i TFEU). Bulgarias budsjettoverskridelse i 2014 ble vurdert som stor, men midlertidig og utenfor myndighetenes kontroll. Danmark ligger an til et budsjettunderskudd i 2015 som midlertidig og relativt beskjedent overskrider Stabilitets- og vekstpaktens terskelverdi på 3 pst. av BNP. Begge landene, som har offentlig gjeld lavere enn 60 pst. av BNP, ble vurdert å oppfylle kravene for ikke å bli underlagt underskuddprosedyre. Det samme gjaldt Finland, til tross for overskridelse av underskuddkriteriet i 2014 og 2015 (men vil komme under igjen fra 2016) og gjeldskriteriet (over 60 pst. av BNP og økende fra 2015). Videre vurderer Kommisjonen at Storbritannia planlegger betydelige strukturelle budsjettforbedringer i budsjettårene 2015-16 og 2016-17. Den konkluderer dermed med at effektive tiltak er tatt i tråd med rådets anbefaling fra juni i år.

strukturelt budsjettunderskudd for euroområdet samlet underbygger Kommisjonens bekymring for bærekraften. Med «gevinster» i form av meget lave renter på statsobligasjoner bør land med høy offentlig gjeld og underskudd utnytte anledningen til å konsolidere. Samtidig bør land med finanspolitisk handlerom øke offentlige investeringer. De innsendte budsjettplanene er bare delvis i tråd med de to generelle anbefalingene.

Den offentlige gjeldens andel av BNP blir gradvis redusert fra 92 pst. av BNP i 2014 til 90,5 pst. i 2016. En stor del av forbedringen skyldes nedbygging av tysk statsgjeld.

For EA-16 ligger det i budsjettplanene og i Kommisjonens vurderinger an til å redusere inntekts- og utgiftssiden med hhv. ½ og ¼ pst. av BNP fra 2015 til 2016. Mange land planlegger å gjennomføre tiltak for å redusere skattebyrden på arbeid.

From left to right: Mr Michael NOONAN, Irish Minister for Finance; Mr Michel SAPIN, French Minister of Finance and Public Accounts. Photo: The European Union

Flere land har bedt om at de økte offentlige **utgiftene ved økt immigrasjon** må tas med i vurderingen av om land oppfyller Stabilitets- og vekstpaktens krav.

Kommisjonen uttrykker at regelverket tillater at det tas hensyn til særlige utgifter knyttet til uvanlige hendelser utenfor regjeringens kontroll. Unntaket gjelder både for land i den forebyggende delen og land i underskuddprosedyre.

Kommisjonen sier seg villig til å bruke unntaksbestemmelsen. Men pga. usikkerhet i anslagene for slike utgifter, vil den vurdere i ettertid om land med midlertidige brudd på Stabilitets- og vekstpakten i 2015 og 2016 oppfyller unntaksregelen. Dette innebærer at kun avvik som direkte knytter seg til migrasjonskrisen vil bli tatt hensyn til når Kommisjonen vurderer opptrapping av prosedyrene eller åpning av underskuddprosedyre. Basisåret er 2014.

Italia og Finland har med henvisning til **Kommisjonens mer fleksible tolkning** av Stabilitets- og vekstpakten fra januar i år bedt om få adgang til å avvike fra den mellomlangsiktige konsolideringsbanen. Utgangspunktet for søknadene er fleksibilitetsklausulene om strukturreformer og

investeringer. Ifølge Kommisjonen kvalifiserer ikke Finland, mens Italia synes å tilfredsstille kriteriene for investeringsklausulen. Kommisjonen vil gjøre sin endelige vurdering i forbindelse med behandlingen av Italias stabilitetsprogram til våren.

Vurdering av enkeltland

Eurolandene deles opp i grupper etter kategori (forebyggende del eller i underskuddprosedyre) og graden av oppfyllelse av kravene i Stabilitets- og vekstpakten.

Land i den forebyggende delen

- Fem land – Estland, Luxembourg, Nederland, Slovakia og Tyskland – ventes å oppfylle budsjettreglene.
- Fire land – Belgia, Finland, Latvia og Malta – ventes «i hovedsak å overholde» budsjettreglene. Dette innebærer at gjeldende budsjettplaner kan medføre et visst avvik fra det mellomlangsiktige underskuddmålet (maksimalt strukturelt underskudd på 0,5 pst. av BNP for de fleste landene) eller den mellomlangsiktige konsolideringsbanen (årlig strukturell bedring av budsjettet med 0,5 pst. av BNP). Kommisjonen «inviterer» landene i denne kategorien til å gjennomføre de nødvendige tiltakene for å sikre at 2016-budsjettet er i tråd med Stabilitets- og vekstpakten.
- Tre land – Italia, Litauen og Østerrike – får stempelet «risiko for ikke å overholde». For disse landene anslår Kommisjonen et betydelig avvik fra Stabilitets- og vekstpaktens krav om mellomlangsiktig budsjettutvikling eller underskuddmålet. Disse landene «inviteres» til å gjennomføre de nødvendige tiltakene for å sikre at 2016-budsjettet er i tråd med regelverket.

Land i underskuddprosedyre

Frankrike, Irland og Slovenia ventes «i hovedsak å overholde» budsjettreglene. Land i denne gruppen ventes å nå målene for budsjettutviklingen i 2016, fastsatt i vedtaket om underskuddprosedyre. Den finanspolitiske innstramningen er imidlertid merkbart mindre enn anbefalingen, slik at overholdelsen av anbefalingen i underskuddprosedyren er i fare. Kommisjonen «inviterer» landene i denne kategorien til å gjennomføre de nødvendige tiltakene for å sikre at 2016-budsjettet er i tråd med Stabilitets- og vekstpakten.

Dersom underskuddene i *Irland og Slovenia* utvikler seg som planlagt i 2015, kan underskuddprosedyren for disse landene avsluttes. For 2016 er det risiko for avvik fra konsolideringsplanen mot det mellomlangsiktige budsjettmålet, særlig for Slovenia.

Frankrike ventes å oppfylle prosedyrens krav til nominell reduksjon i budsjettunderskuddet i 2015 og 2016, men det er risiko for at underskuddet ikke kommer under 3 pst. av BNP i 2017, slik landet er pålagt.

Spania står overfor «**risiko for ikke å overholde**» Stabilitets- og vekstpakten. Kommisjonen anslår at landet overskrider måltallet for budsjettunderskudd både i år og neste år. Samtidig er budsjettkonsolideringen klart mindre enn lagt til grunn i vedtaket om underskuddprosedyre. Iht. denne skal Spanias underskudd under terskelverdien på 3,0 pst. neste år, mens Kommisjonens siste anslag viser 3,6 pst. av BNP (etter 4,7 pst. i år). Kommisjonen «inviterte» landet i oktober til å gjennomføre de nødvendige tiltakene for å sikre at 2016-budsjettet er i tråd med Stabilitets- og vekstpakten og til å presentere en ny budsjettplan så snart som mulig.

Dette er ikke blitt gjort. Den spanske statsministeren og finansministeren har uttrykt seg uenig i Kommisjonens vurderinger.

Behandlingen i Eurogruppen

Under pressekonferansen etter møtet uttalte Eurogruppens formann Dijsselbloem at landene har gjort betydelige fremskritt de senere årene ved at antallet land i underskuddprosedyre er redusert fra 15 i 2010 til forventet tre i 2016. Han så også det positive i at den offentlige gjelden som andel av BNP begynte å falle i år. Men med de høye gjeldsnivåene i mange land må det fortsatt gjøre en solid innsats på det området. Han gikk deretter gjennom vurderingen av det enkelte land.

I uttalelsen fra Eurogruppen etter møtet uttrykkes det at man i hovedsak er enig i Kommisjonens analyse og vurderinger (opinions).

Eurogruppen trekker frem at rentenivået på euroområdet statsgjeld har falt med 1,5 pst. av BNP i løpet av de siste årene. Det vises her til at gruppen i møter i den senere tid har understreket behovet for å føre en forsvarlig finanspolitikk for å være motstandsdyktige når rentene ubønnhørlig vil stige igjen.

Eurogruppen har merket seg at Kommisjonen i ettertid vil ta hensyn til ekstraordinære utgifter som følge av migrasjonskrisen når den vurderer lands oppfyllelse av Stabilitets- og vekstpakten. Videre merker den seg at Kommisjonen vil vurdere om land oppfyller kriteriene for avvik fra regelverket som følge av dens mer fleksible tolkning av Stabilitets- og vekstpakten fra januar i år. Eurogruppen viser her til pågående diskusjon mellom Rådet og Kommisjonen for å komme til enighet om en felles tolkning av denne fleksibiliteten.

Når det gjelder landenes planer om å redusere skatt på arbeid, viser Eurogruppen til egne diskusjoner om temaet. Redusert skatt på arbeid kan bidra betydelig til sysselsetting og vekst. Diskusjonene har munnet ut i anbefalinger om å redusere slike skatter og å etablere benchmarks med utgangspunkt i beste praksis på området. Budsjettplanene følger opp dette med til dels omfattende reformer, særlig i land med høy skattebelastning i lønnsbeskatningen, som Belgia, Frankrike og Østerrike. Eurogruppen maner til ytterligere reduksjoner i skatt på arbeid i mange land.

I uttalelsen blir Spania bedt om å sende inn en oppdatert budsjettplan for hele offentlig sektor så snart som mulig. Denne bør også inneholde tilleggforslag for å bringe underskuddet ned i tråd med Stabilitets- og vekstpakten.

Eurogruppen vurderer det som uheldig at Portugal ikke har levert budsjettplan for 2016, og ber om at planen som sendes inn er i tråd med kravene i Stabilitets- og vekstpakten.

EUs budsjett for 2016 vedtatt

Etter langdryge forhandlinger ble Europaparlamentet og Rådet 14. november 2015 enige om EUs budsjett for 2016. Enigheten kom fire dager før den traktatfestede fristen for når Kommisjonen må legge fram et nytt budsjettforslag. Formelt ble budsjettet for 2016 vedtatt av Rådet 24. november og av Parlamentet 25. november.

Status før forhandlingene

Før forhandlingene startet, var avstanden mellom Rådet og Parlamentet på vel 4 mrd. euro både for tilsagnsfullmakter og betalingsforpliktelser. Parlamentets innstilling til budsjetttrammer lå godt utenfor takene vedtatt i langtidsbudsjettet. Jevnt over ønsket Parlamentet å sette av mer penger under alle hovedkategorier, men avstanden var størst for «Smart og inkluderende vekst» (grovt regnet halvparten av den totale forskjellen).

EUs budsjett 2016. Status før forhandlingene 13. november. Mill. euro	Tilsagns- fullmakter	Betalings- forpliktelser
Kommisjonens forslag, mai 2015	153 832 (-5,2 %)	143 541 (+1,6 %)
Rådets innstilling, september 2015	153 269 (-5,5 %)	142 120 (+0,6 %)
Parlamentets innstilling, oktober 2015	157 427 (-3,0 %)	146 459 (+3,7 %)
Kommisjonens oppdaterte forslag, oktober 2015	154 903 -	144 456 -

Tall i parentes viser endring fra vedtatt 2015-budsjett (inkludert budsjettendringer nr. 1-7)

Kilde: [Background brief for Budget Council and Conciliation Committee](#)

Kommisjonens oppdaterte budsjettforslag fra oktober inneholdt en økning i rammene for å håndtere migrasjonskrisen (1,55 mrd. euro i tilsagnsfullmakter, 1,42 mrd. euro i betalingsforpliktelser). Samtidig ble budsjetttrammene nedjustert på grunnlag av anslagsendringer. Verken Parlamentet eller Rådet hadde behandlet Kommisjonens oppdaterte forslag før forhandlingene startet, men Rådet hadde sagt seg villig til å forhandle på grunnlag av forslaget.

Enighet om 2016-budsjettet

Etter et møte med Forliksutvalget (Conciliation Committee), ble budsjetttrammen for tilsagnsfullmakter fastsatt til 155 mrd. euro, mens budsjetttrammen for betalingsforpliktelser ble fastsatt til knappe 144 mrd. euro.

EUs budsjett for 2016. Mill. euro	Tilsagns- fullmakter	Betalings- forpliktelser
1 Smart og inkluderende vekst	69 841	66 263
- 1a Konkurranseevne, vekst og sysselsetting	19 010	17 418
- 1b Økonomisk, sosial og territorial utjevning	50 831	48 844
2 Bærekraftig vekst	62 484	55 121
3 Sikkerhet og statsborgerskap	4 052	3 022
4 Globalt Europa	9 167	10 156
5 Administrasjon	8 935	8 935
Særlige tiltak	525	389
Sum	155 004	143 885

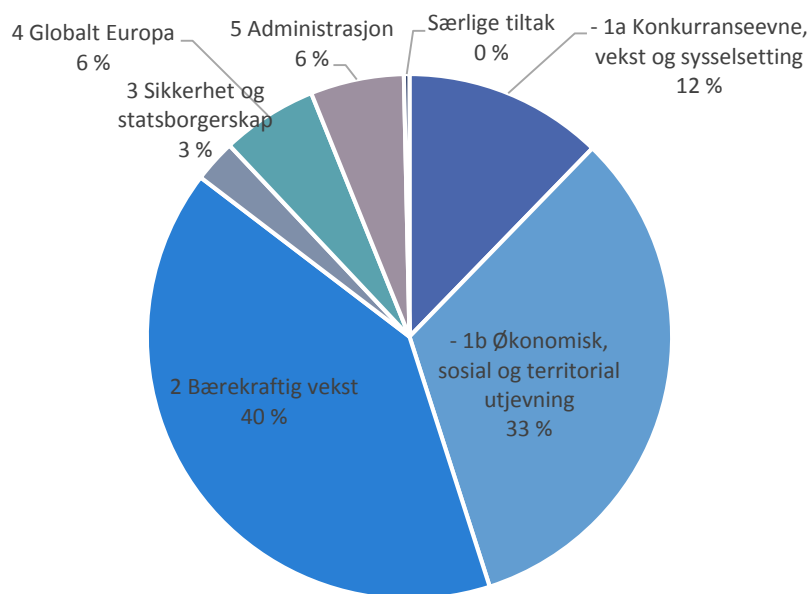
Kilde: Rådet

Pressemeldinger om vedtatt budsjettet for 2016: [Parlamentet](#), [Rådet](#) og [Kommisjonen](#). En nærmere oversikt over de ulike budsjettpostene finnes hos [Kommisjonen](#).

Følgende satsinger i budsjettet fremheves av Rådet og Kommisjonen i deres pressemeldinger:

- For å håndtere migrasjonskrisen, er det satt av vel 2 mrd. euro for å yte krisehåndteringshjelp og humanitær hjelp. Hjelp til krisehåndtering skal tilfalle belastede medlemsland, men også ikke-medlemsland som er vertskap for migranter. De samlede midlene i 2015 og 2016 satt av til å håndtere migrasjonskrisen utgjør da 10 mrd. euro.
- Det settes av 2 mrd. euro i tilsagnsfullmakter og 500 mill. euro i betalingsforpliktelser til garantifondet EFSI (European Fund for Strategic Investments) som bidrag til å utløse investeringer på 315 mrd. euro i Europa.
- Rammen for Horizon 2020 er økt med 11,6 pst. fra 2015, til om lag 10 mrd. euro, noe som skal bidra til å bedre konkurranseevnen gjennom forskning og innovasjon.
- Rammen for Erasmus+ er økt med 30 pst. fra 2015, til 1,8 mrd. euro. Dette programmet skal legge til rette for at over 4 millioner mennesker arbeider og studerer i EU i perioden 2014-2020.
- Som en respons på den russiske importboikotten for visse landbruksprodukter og de vanskelige forholdene for meieriprodukter og svinekjøtt, er det satt av i alt knapt 700 mill. euro ekstra til ulike tiltak for å støtte europeiske bønder. De samlede midlene som går til å finansiere EUs felles landbrukspolitikk ligger stabilt på om lag 40 pst. av budsjettet også i 2016.
- Rådet og Parlamentet stadfestet at redusert arbeidsledighet blant unge er et prioritert område, og forpliktet seg til å utnytte «youth employment initiative» effektivt.

EUs vedtatte budsjett for 2016 fordelt på hovedkategorier

Kilde: Rådet

I forhandlingene var også nedbemanning i EU-institusjonene tema. I desember 2013 ble det inngått en inter-institusjonell avtale om budsjett disiplin der institusjonene forpliktet seg til å redusere bemanningen med 5 pst. innen 2017. Kommisjonens beregninger viser at Rådet har redusert sin bemanning med 4,5 pst. fra 2013 til 2016, mens Kommisjonen har redusert sin med 4 pst. Parlamentet har derimot økt bemanningen med 0,4 pst. i samme periode. I forbindelse med budsjettforhandlingene har Parlamentet forpliktet seg til å nå målet om 5 pst. reduksjon innen 2019, vel og merke eksklusive midlertidige stillinger for politiske gruppe-sekretariater.